

ВПЛИВ ЄВРОІНТЕГРАЦІЇ НА СТРАТЕГІЧНИЙ РОЗВИТОК ЕНЕРГЕТИЧНИХ ПІДПРИЄМСТВ УКРАЇНИ

Внаслідок повномасштабного російського військового вторгнення на територію України паливно-енергетичний комплекс України (ПЕК) став однією з ключових цілей ворога, оскільки він є запорукою підтримки функціонування економіки держави.

Не дивлячись на значні uszkodження та руйнування, енергосистема України продовжує функціонувати в надзвичайному режимі. Тому з самого початку було виокремлено нагальну потребу у швидких скоординованих довгострокових діях стосовно забезпечення розвитку енергетики, зокрема з боку міжнародних партнерів. І на даний момент ПЕК України є одним з основних секторів, що зазнає трансформаційних змін у стратегічному розвитку на шляху до поглиблення інтеграції з Європейським Союзом (ЄС) [1].

Взаємне співробітництво України та ЄС включає такі сфери [2]:

- поступова інтеграція електроенергетичної системи України у європейську електроенергетичну мережу, а також оновлення та зміцнення існуючої енергетичної інфраструктури, забезпечення цілісності, надійності та безпеки енергетичних мереж;
- розроблення ефективних механізмів для вирішення можливих кризових ситуацій у сфері енергетики з акцентом на принцип солідарності;
- впровадження стратегій та політик у галузі енергетики разом з удосконаленням системи статистичного обліку, а також розробка й обробка прогнозів та сценаріїв енергетичного напрямку;
- проведення регуляторних реформ, що забезпечить розвиток енергетичних ринків, які мають бути конкурентними, прозорими та недискримінаційними, відповідно до стандартів та правил ЄС;
- підтримка взаємного інвестування у сферу енергетики на принципах недискримінації шляхом досягнення прогресу у створенні привабливого та стійкого інвестиційного середовища;
- на основі взаємовигідних та недискримінаційних принципів відповідно до міжнародних нормативних актів здійснення активності щодо зміцнення довгострокової стабільності та безпеки у торгівлі енергоресурсами;
- підтримка і сприяння енергозбереженню й енергоефективності, включаючи формування політики щодо енергоефективності та розвитку правової бази відповідно до стандартів ЄС з метою досягнення значного прогресу;
- обмін інформацією та науково-технічне співробітництво з метою удосконалення і розвитку технологій у виробництві енергії, її транспортуванні, постачанні та кінцевому споживанні;
- підтримка й розвиток використання відновлювальних джерел енергії з урахуванням економічної доцільності та принципу охорони довкілля, а також дослідження альтернативних джерел палива;
- співпраця з міжнародними, зокрема європейськими органами стандартизації у сфері енергетики;
- реалізація Європейського зеленого курсу [2].

Даний перелік ініціатив свідчить про те, що українська енергетична євроінтеграція є багатогранною і охоплює різні аспекти енергетичної політики та стратегічного розвитку.

Ключовими документами, які визначають співробітництво між Україною та Європейським Союзом є [2]: Угода про Асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами, з іншої сторони; Договір про заснування Енергетичного Співтовариства; Меморандум про взаєморозуміння щодо Стратегічного Енергетичного Партнерства між Україною та Європейським Союзом спільно з Європейським Співтовариством з атомної енергії [2].

Попри всі виклики Україна прискорює кроки до євроінтеграції. Україна з Європою об'єднана спільними загальними цілями, а саме: подолання залежності від російського викопного палива, підвищення рівня енергетичної безпеки, створення умов для кліматичної нейтральності економіки,

забезпечення її стійкості, конкурентоспроможності та динамічного розвитку в нових швидкозмінних умовах. Саме про це й йдеться у розробленій Енергетичній стратегії України до 2050 року [3].

Євроінтеграційні кроки України у сфері енергоефективності та відновлюваної енергетики є наступними [3]:

1. Прийняття Закону України «Про енергетичну ефективність» більшою мірою узгоджується з Директивою ЄС 2012/27/ЄС та відіграє вагомий роль в євроінтеграційному процесі. Відповідно до нього Україна відмовляється від пострадянських норм управління цією сферою й впроваджує сучасні практики політики енергоефективності: енергоаудит, енергоменеджмент, енергосервіс, екодизайн, енергомаркування тощо.

2. Технічне регулювання європейського формату, що передбачає виконання в повному обсязі зобов'язань, взятих державою відповідно до Угоди про асоціацію між Україною та ЄС, а також у рамках Протоколу про приєднання до Договору про заснування Енергетичного Співтовариства, Україна відповідно до оновленого законодавства ЄС впроваджує систему енергетичного маркування та екодизайну енергоспоживчих продуктів.

3. Зелений перехід у спільному русі з ЄС: аналізуючи стан відновлюваної енергетики, Єврокомісія акцентувала на створенні Україною умов для розвитку біометану, оскільки на сьогодні енергетична політика ЄС направлена на побудову довготривалих партнерських відносин з постачальниками, включаючи співпрацю у сфері відновлюваних газів, та диверсифікацію енергетики [3].

Євроінтеграція відіграє вкрай важливу роль у формуванні та забезпеченні стратегічного розвитку підприємств ПЕК України у воєнний та післявоєнний періоди. Ключовими аспектами є наступні:

1. Відповідність європейським стандартам (екологічні, виробничі та стандарти безпеки мають значний вплив на розвиток підприємств ПЕК).

2. Доступ до європейських ринків (інтеграція до європейських ринків надає українським підприємствам можливість розширити свої ринки збуту та інвестиційні можливості, що сприятиме підвищенню їхньої конкурентоспроможності).

3. Зміна стратегій виробництва та споживання енергії (європейські країни активно рухаються в напрямку використання відновлюваних джерел енергії та скороченні використання вуглецю, що ставить перед українськими підприємствами ПЕК необхідність реорганізації виробництва та переорієнтації на використання та споживання екологічних видів енергії).

4. Створення конкурентних умов (інтеграція українського енергетичного ринку до європейського створить конкурентні умови для стратегічного вдосконалення та розвитку підприємств, оскільки це стимулюватиме залучення додаткових інвестицій, розвиток інновацій, покращення якості продукції та зниження цін за рахунок підвищення ефективності виробництва).

Таким чином, потрібно розуміти, що взаємозв'язок між процесами прийняття стратегічних рішень на українських підприємствах ПЕК та політикою європейської інтеграції є досить складним. Тим більше, що це відбувається у воєнний період. При цьому слід враховувати нормативно-правову базу ЄС у даній сфері, динаміку розвитку ринку, технологічні досягнення, а також їхній вплив на стратегічне планування у секторі.

Тому важливим є своєчасна адаптація підприємств ПЕК України та реагування на виклики, що виникають внаслідок посилення євроінтеграції. Крім того, активна участь у розробленні та впровадженні стратегій, спрямованих на досягнення сталого розвитку та конкурентоспроможності не лише на українському, а й на європейських ринках, надасть додаткові можливості та прискорить післявоєнне відновлення.

Список використаних джерел

1. Організація Об'єднаних Націй в Україні. Звіт «До зеленого переходу енергетичного сектору в Україні». URL: <https://ukraine.un.org/uk> (дата звернення: 24.03.2024).
2. Європейська інтеграція. Міністерство енергетики України. URL: <https://mev.gov.ua/storinka/yevropeyska-intehratsiya> (дата звернення: 25.03.2024).
3. Валерій Безус. Євроінтеграція України: прогрес реформ у сфері енергоефективності та відновлюваної енергетики. Energy Club. URL: <https://iclub.energy/blog/valeriybezus/tpost/vsv9h69gv1-vrontegratsya-ukrani-progres-reform-u-sf> (дата звернення: 26.03.2024).